

Nyhedsbrev 14

#4 til #6 i serien om "Aarhus som Grøn By - Fremtidslaboratorier for omstilling"
- vi inviterer flest mulig Aarhus borgere til at starte omstillingen i praksis. Vi starter projektet op 17. sept. 2023 med et Fremtidsværksted og begynder med temaet "mad".

Side 2 - #4 Mad. Mad er den største enkeltårsag til klima- og biodiversitetskrisen

Måden vi producerer, handler og forbruger mad på skal omstilles radikalt. Noget vil kræve politisk handling i parlamenter, Folketing og byråd.

Men en anden og meget stor del kan vi som borgere og forbrugere selv omstille, og vi kan skabe bæredygtighed på et utal af måder. Det fortæller vi om og giver en række eksempler på i Nyhedsbrevets første artikel.

Side 6 - #5 Bymiljøer, byggeri og bolig er en megastor del af klima- og ressourcekrisen

Vores boligforbrug er en klimabombe. Vi bygger og bor fuldstændig ude af takt med hensynet til planetens grænser. Det skal vi lave om hurtigst muligt. Og det kan vi også. Meget kan ske ved at vi som borgere i lokale fællesskaber skaber andre måder at bygge, bo og bruge boligerne på. Andet og lige så meget kan ske ved at vi i lokale fællesskaber begynder at bruge bymiljøerne og dét, der er mellem husene, på en helt anden og meget mere livgivende måde. Det er Nyhedsbrevets anden artikel.

Side 10 - #6 Borgerbevægelse - Hvis vi vil have en fremtid der er værd at leve i, skal vi lave en borgerbevægelse, der starter omstillingen i praksis meget snart

Vi er nødt til at skabe en bred folkelig bevægelse, der omstiller hverdagslivet i handling på et utal af måder.

Som når Bonderøven og Morten DD Hansen i TV serien "Giv os naturen tilbage" siger til hele Danmark: NU skal vi have biodiversitet og vild natur tilbage overalt. Alle kan gøre lidt. Vi kan ændre vores vaner og hjælpes, mange sammen. Det behøver ikke være kompliceret, bare kom med og prøv.

Resultatet af ALLE omstillinger kan give os mere livskvalitet. Mere tid, mindre stress, mere fællesskab, giffri mad, billigere el-delebil, samkørsel, mere biodiversitet, CO2-fri boliger osv. Bedre end mere blindt forbrug og et hav af materielle ting. Forbruget står for 40-70% af vores CO2 udledninger. Det kan vi nedbringe radikalt, uden at dykke i komfort. Og vi kan hjælpes.

Vores store forskelle i rollemodeller.

MAD ER EN STOR DEL AF VORES FORBRUG SOM BEGRUNDER BL.A. HAVNEUDVIDELSER OG INFRASTRUKTURREFORM

MAD / FØDEVARER ER DEN STØRSTE ENKELTFAKTOR BAG KLIMA- OG BIODIVERSITETSKRISEN

VI KAN SELV STARTE OMSTILLINGEN AF MÅDEN VI PRODUCERER, HANDLER OG FORBRUGER MAD PÅ

- #4 i serie om "Aarhus som Grøn By - Fremtidslaboratorier til omstilling

Dansk Landbrug styres fra Axelborg af organisationer som Landbrug & Fødevarer og Bæredygtigt Landbrug. Strukturudvikling er nøgleordet - stordrift, store enheder, masseproduktion, industrilandbrug, teknologisk landbrug

Af Niels Aagaard, fmd. Det Fælles Bedste

Danmark og verden har en industriel fødevarerproduktion der, hvis vi fortsætter som nu, inden for dette århundrede vil ødelægge planeten og undervejs skabe klimaforandringer, flygtningestrømme, muldflugt, mangel på drikkevand og sult. Den vil forårsage regionale borgerkrige og konflikter, en massiv social ulighed, udrydte biodiversitet samtidig med at den forgifter jorden, havene, drikkevandet og fødevarerne. Sådan konkluderer verdens hidtil mest omfattende analyse fra 2016 (1).

Eller som to af verdens førende klimaforskere Johan Rockstrøm og Owen Gaffney siger det:

- "Mad er den primære årsag til, at vi overtræder de mest kritiske planetære grænser: land, biodiversitet, klima og næringsstoffer. Det truer vores klodes stabilitet og modstandskraft (...) Mad afgør vores fremtid på Jorden. Går det galt på den front, går det galt med både os og kloden (...) hvorvidt vi indfrier Parisaftalens mål, står og falder med, om vi kan omstille det globale fødevarer-system" (2).

VORES NUVÆRENDE DYRKNINGSFORMER OG MADVANER SKABER KLIMAKATASTROFER

- Dansk landbrug er det mest klimaskadelige og ressourcekrævende erhverv. Det står for 35% af alle danske CO₂ udledninger, optager 62% af al dansk jord og bruger 70% af vores drikkevand.

Hele 80% af landbrugets jord bruges til at dyrke foder til køer, svin og høns; et ekstremt spild af ressourcer, eftersom produktion af *føde* i stedet for *foder* vil kunne give samme mængde energi på 1/10 areal. I 2035 vil erhvervet stå for 50% af al danske udledninger, hvis vi fortsætter som nu.

Samtidig er landbruget en dårlig økonomisk forretning, med en gæld på over 300 mia. gæld og et udpræget generations-skifteproblem - 50% af landmændene skal pensioneres inden for de næste 10 år, men der er ingen til at overtage, fordi en gård i gennemsnit koster 30-40 mio. kr.; man kan frygte at jorden i stedet opkøbes af udenlandsk kapital. Og i dag er det kun EU's landbrugsstøtte der sikrer at nogen har overskud i landbruget - det er et erhverv på offentlig støtte.

Trods sine enorme konsekvenser for klima og miljø står landbruget blot for 1,2 % af dansk BNP og der er kun knap 40.000 jobs, de fleste til lavtlønnede østeuropæere. Landmændene udgør 0,6% af befolkningen, men besidder 62% af jorden.

Det kemiske landbrug ødelægger biodiversiteten. Det nuværende landbrug ødelægger vores biodiversitet. Miljøgifte slår livet i jorden ihjel. Det skaber grønne ørkener uden liv og fjerner derved levegrundlaget for fugleliv og andet dyreliv. Op mod 2/3 af al dansk areal er udsat for disse påvirkninger og vores natur forringes hastigt. Kun 2% af al dansk natur er beskyttet. Havmiljøet forringes ligeledes hastigt pga. landbrugets udledninger af kvælstof og andre næringsstoffer, der skaber eutrofiering, iltvind og havdød.

” MEN VED AT OVERGÅ TIL ANDRE DYRKNINGSFORMER OG OMSTILLE FRA KØD TIL PLANTER KAN LANDBRUGETS 62% AF HELE DANMARKS AREAL SOM I DAG UDLEDER CO2 BLIVE JORD, DER ABSORBERER CO2 - PROBLEMET BLIVER LØSNINGEN (3)

Ved omstilling til regenerative og permakultur landbrug hhv. skovlandbrug vil dansk landbrug imidlertid kunne blive den største faktor bag CO2-fangst og -lagring. Og fra at være den største brik i klimaproblemet, vil landbruget blive den store løsning.

Så vil de 62% af landets areal kunne skabe kulstoflagring. Og ved at overgå fra kød til planter vil store landarealer samtidig kunne frisættes til vild natur, skovplantning og biodiversitet, FORDI VI KAN DYRKE SAMME MADENERGI PÅ MEGET MINDRE AREAL.

” Landbrug & fødevarer lyt venligst med: I kan blive den helt store brik i klimaløsningerne. Og der er store eksportmuligheder i forædlet planteproduktion, se blot Holland.

Og mens vi venter på, at landbrugets stærke organisationer stærkt hjulpet af borgernes bevægelser tager hul på omstillingen, kan vi selv starte omstillingen, fx sådan her:

Permakultur og regenerativt jordbrug vinder frem mange steder

BORGERNES MULIGHEDER FOR SELV AT HANDLE OG OMSTILLE MAD

Grupper af borgere kan danne grønne nabofællesskaber, madklubber, bykvartersfællesskaber, omstillingsgrupper osv. som hjælper hinanden med at skifte kødet ud med plantebaseret mad. Kød er det mest klimabelastende, nogen kan indtage, og med planter kan vi producere 10 gange så meget mad på samme plads.

Men al erfaring viser, at man klarer det typisk ikke alene. Det kræver nye indkøbsvaner. Nye madlavningskompetencer, fx kurser i klimamad. Ny adfærd - som altid er svært. Men mange sammen der støtter hinanden i et lokalt kvarter, en gårdkarre, en gade, en landsby osv. - det hjælper.

Nyt varesortiment lokalt. Sådanne grupper kan også lave aftaler med lokale supermarkeder, købmænd, grønthandlere og handlende, så disse indkøber mere klimavenlige madvarer - lokale varer, økologiske, årstidens, ikke-industrielt bearbejdede.

Grupper af borgere kan danne lokale fødevarerfællesskaber og grønne indkøbsforeninger. Fællesskaberne indkøber sunde, lokalt og klimavenligt producerede, økologiske fødevarer direkte til lokale forbrugere uden fordyrende mellemlid. Bonde til kunde. Det gør værdikæden kortere og forbrugere får kontrol med, hvordan maden er produceret. Samtidig får de økologiske producenter sikkerhed for afsætning af det, de producerer. Som man gør det på #Mosegården, så kan grupper af forbrugere eller andelshavere på forhånd betale for afsætning af så og så meget produktion.

Undgå madspild. Trods madens enorme klodebelastning smider vi hver dag 1/3 af al produceret mad ud, i Danmark og i hele verden. En stor del heraf sker i husholdninger. Vi kan lære hinanden at genbruge mad til retter dagen efter, til fællesspisninger, til gratis madordninger til udsatte grupper osv. Vi kan oprette madspildsgrupper som opsamler og distribuerer den spildte mad, så den anvendes. Vi kan samarbejde med supermarkederne omkring sådanne indsatser.

Vi kan spise sammen. Det er hyggeligt og det sparer både kloden og klimaet. Der bliver mindre madspild, og alle sparer CO2 fra de mange individuelle køkkenmaskiner, komfurer, køleplads, fryser, el etc., når vi kun anvender ét udstyr.

Kurser i klimamad. Mange kender kun traditionelle madvarer og konventionel madlavning. Det kan afhjælpes gennem lokale kurser under folkeoplysning, i gymnasier eller grundskolernes temauger. Hvis man kobler det til lokale nabofællesspisninger øges chancen for at lære nye madvaner og klimavenlig kogekunst under venlige former.

Gå sammen om at opkøbe jord. Hvis de store gårde fortsætter de konventionelle dyrkningsmetoder, kan vi være nødt til at gå sammen i større fællesskaber, der opkøber jord fx fra krakkede landbrug (der krakker i gennemsnit 2 om ugen), så vi kan producere vores mad med dyrkningsmetoder, som på én gang er klimavenlige, understøtter biodiversitet, opbygger mulden og er giftfrie. Jorden kan drives i fællesskaber organiseret som andelsgårde, kooperativer eller fællesseje og / eller de kan leje ud til forpagtere.

Vi kan leje og bruge kommunale jorde til klimavenlig dyrkning i grønne fællesskaber. Kommunerne har ofte meget ledig jord, som kan lejes og anvendes til at dyrke klimavenligt og derved både skaffe mad og lagre CO2.

Dyrk mad i byerne - Urban Farming og Fællesjorde. Vi kan etablere lokale madfællesskaber i byen som producerer mad på flade hustage, i parker, i gårdkarreer, skolegårde, på fællesarealer, på kirkens arealer. Fællesskaberne indretter urtehaver, grøntsagsproduktion, holder kaniner, ænder, gæs og høns, står for kompostordninger til gødning, fællesspisning. Arrangerer kurser i sund madproduktion og -lavning. Familier kan dyrke i fællesskaber med andre familier.

Skoler med væksthuse og maddyrkning på skemaet

Skoler kan have dyrkning på skemaet. De kan have store væksthuse, hvor børn og unge lærer at dyrke afgrøder. Lærer at spire, vækste og passe planter. Høster dem og lader dem indgå i skolemaden eller som del af lokalkvarterets mad. Det er hyggeligt, giver et forhold til dét, vi spiser, og skaber bevidsthed om noget af det vigtigste, vi har: Maden.

Grønne Nabofællesskaber i forskellige af-arter kan danne rammen om disse omstillinger i vores forbrug af mad. Vi kan gå sammen i ejendomskarreer, gader og stræder, i parcelhuskvarterer, byområder, landsbyer osv. for i

fællesskaber at tilrettelægge omstillingen til fremtidens grønne måder at forbruge, lave, genanvende og producere mad på.

FREMTIDSVÆRKSTEDER for "AARHUS SOM GRØN BY" - BORGERNE STARTER OMSTILLINGEN

Efter sommer starter vi projektet "Aarhus som Grøn By - Fremtidslaboratorier for omstilling." Vi inviterer flest mulig af Aarhus' borgere med til at skabe omstillinger i de forskellige bykvarterer inden for 4 temaer:

Mad / Forbrug & Livsstil / Trafik / Bymiljøer, Byggeri & Bolig.

Borgerne formulerer ideerne til omstilling og handler sammen i grønne lokale fællesskaber, støttet af facilitatorer osv. fra projektet. Det er tænkt som et modelprojekt for andre byer og landdistrikter. Du kan være med, hvis du bor i Aarhus området, eller du kan følge det, hvis du gerne vil hente inspiration.

Man bliver medlem af Det Fælles Bedste her <https://detfaellesbedste.dk/bliv-medlem/>

Vil du vide mere om Det Fælles Bedste

1. "Hvad vi laver" - <https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2023/04/HVAD-VI-LAVER-12-Det-Faelles-Bedste.pdf>

2. "Hvad får jeg ud af at blive medlem af Det Fælles Bedste" - side 2 giver dig links til løsninger og reformforslag, <https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2023/04/HVAD-FAAR-JEG-UD-AF-AT-BLIVE-MEDLEM-AF-DET-FAELLES-BEDSTE-7.pdf>

3. "Strategi for en fremtid der er værd at leve i" - <https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2023/04/Strategi-for-en-fremtid-der-er-vaerd-at-leve-i-Det-Faelles-Bedste-13.pdf>

Du kan tilmelde dig vores nyhedsbreve <https://detfaellesbedste.dk/kategori/nyheder/> -

Se det seneste nyhedsbrev om Aarhus som Grøn By - <https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2023/06/Nyhedsbrev-13-1til3-Aarhus-som-groen-by.pdf>

Og du er altid velkommen til at ringe og høre nærmere om foreningen på 4018 9019.

De bedste hilsner,

Niels Aagaard,

formand for Det Fælles Bedste, + 45 4018 9019, niels@detfaellesbedste.dk - <https://detfaellesbedste.dk/>

NOTER:

1. IPES FOOD: "From Uniformity to Diversity" 2016, 22 af verdens førende fødevareeksperter i regi af FN i verdens hidtil mest omfattende analyse af mad https://www.agroecologynow.com/wp-content/uploads/2016/06/UniformityToDiversity_FullReport.pdf
2. Johan Rockström og Owen Gaffney, "Klodens Grænser" Informations Forlag 2022 kap. 11
3. Det Fælles Bedstes forslag til Landsbrugsreform - https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2022/10/Landbrug_Valgavis-7.pdf

VORES BOLIGFORBRUG ER KLIMABOMBER OG EN DEL AF VORES ENORME FORBRUG, DER BL.A. BRUGES TIL AT BEGRUNDE HAVNEUDVIDELSER OG ØGET INFRASTRUKTUR

VI ER NØDT TIL AT OMSTILLE VORES BOLIGBYGGERI OG BYER, DER STÅR FOR 39% AF VORES CO2

DER ER MANGE MULIGHEDER FOR AT GØRE DET OG SAMTIDIG OPNÅ MERE LIVSKVALITET

- #5 i serie om "Aarhus som Grøn By - Fremtidslaboratorier til omstilling"

Begrønnede huse, hvis facader og tage er beklædt med træer, planter, buske og blomster, som giver mulighed for biodiversitet, insekter, fugle etc. Begrønningen mindsker virkningerne af fremtidens hedebølger i byerne og medvirker til at rense luften, fx ved at filtrere partikler fra biler og anden trafik, eller fra byens skorstene og produktion.

Af Niels Aagaard, fmd. Det Fælles Bedste

Vi kan vælge. At fortsætte byudviklingen som nu, eller at skabe grønne byer. Det første bliver triste katastrofer med vandmangel, hedebølger, fremmedstyring og meget ensomhed. Det andet giver mulighed for byer, der er menneskevarme og bæredygtige.

Snart bor 70% af den danske befolkning i vores byer. I dag står byggeriets udledninger for 39% af al CO2 i Danmark; det samme gælder for hele verden. Vi bygger globalt, hvad der svarer til et nyt Paris - om ugen (jf. fakta bagerst).

Vi bygger i klimaskadelige materialer som beton og stål og DK er i front med den "udvikling". Vores nybyggeri udleder 10 kg CO2 pr. m2, men vi skal meget hurtigt ned på 2,5 kg, især ved at bygge anderledes, genbruge og bruge klimavenlige materialer.

Danske parcelhuse overstiger i gennemsnit den miljøbelastning, kloden kan holde til, med 1400%.

Det er en bunden opgave at standse dette vanvid.

Vi bygger byer der er grå, ensartede, identitetsløse højhuskvarterer, der alle ligner hinanden. Hvor der ikke er plads til natur, til træer, blomster, planter, til dyr, børn, samvær, leg, kreativitet, fællesskab. Ikke plads til væksthuse, urban farming, fællesgroede jordbrug. Alting handler om handel, trafik og forbrug. Om økonomi, ikke om liv. Højdepunktet af fællesskab er den lokale Netto.

I moderne byer bygger hver sit. Hvert jordareal sættes til salg på ejendomsmarkedet. Og kapitalinvestor har ingen interesser i byen, kun i at få forrentet sine penge. Vedkommende bygger derfor højt, billigt med flest mulig lejligheder i hvert kompleks. Og arkitekten får til opgave at optimere økonomien, ikke oplevelsen af bygningen inde og ude.

Af samme grund tænkes kun i enkelt-bygninger, ikke i byrum og fællesskaber. Det giver mere vind og skygge, når man bygger så højt og tæt og giver let mere ensomme beboere.

Moderne byer er plaget af støj, stress, luftforurening, trængsel, uro, mangel på plads. Der er ikke byrum til fællesskaber og legesteder til børn. Ingen rum for natur og dyr. Biodiversitet er et fremmedord i byerne. Få menneske- og selvgroede steder. Det meste bygges af hensyn til kapitalinvestorerne ikke byens borgere.

Men: Vi kan lave byer, der respekterer planetens grænser. Byer der efterligner naturen. Hvis huse er begrønnede, med regenerativt dyrkede parker og plads til insekter, fugle og dyr. En by hvor man rent faktisk kan høre fuglene om morgenen, fordi bilerne er væk. Og hvor fremtidens øgede vandmasser opsuges af byens natur. Byer som er uden affald, fordi det hele er koblet sammen i en cirkulær økonomi.

Og borgerne kan selv gøre en megaforskel. For klima og biodiversitet. For byens menneskelighed og fællesskaber. For byens sammenhængskraft, kultur og økonomi.

Til venstre en ejendom i Portugal som byens kunstnere har bemalet, så den får liv og farver.

Til højre et grønt nabofællesskab i Danmark som har arrangeret fællesspisning med klimavenlig mad.

HVAD KAN BORGERNE GØRE?

Her er et par eksempler ud af en endeløs stribe af vigtige ting, borgerne kan gøre:

- **Borgerne i et kvarter eller en gade** kan starte begrønning af deres ejendomme med buske, planter, træer på facader og hustage. Det kan kombineres med solceller på facader og tage. Begrønning er afgørende for klima og biodiversitet og forebygger fremtidens hedeølger.
- **Andre kan starte urban farming** i lokale parker, skolehaver, gårdhaver. Lokal klimavenlig dyrkning af fødevarer i lokale fællesskaber. Det skaber glæde, fællesskaber omkring dét at producere sund mad. Parker med urban farming og væksthuse kan danne rammer om kvarterskurser i bæredygtig livsstil.
- **Lokale nabofællesskaber** kan etablere gårdhaver eller roof-tops med fællesdyrkning af urter, grøntsager, frugttræer, med kompost, hønsehold, kaniner, ænder - og fællesspisning.

- **Borgerne kan skabe byskove**, hvor hele bykvarterer beplantes med træer og skove mellem husene. Det foregår som borgerinitiativ i Brasilien, Buenos Aires.
- **Borgerne kan arrangere byskoler i grøn resilient livsstil**, hvor børnene vokser op med væksthuse og arealer de passer, hvor de lærer i fællesskab at plante, passe vækster, høste frugt, grønt, krydderier m.v. og forsyne deres lokale del af byen med bæredygtig mad. Findes ligeledes i Buenos Aires.
- **Borgergrupper** kan skabe liv og kultur i byen ved at male kunst på husgavle og -facader- se billedet ovenfor, som er fra Portugal
- **Borgerne kan skabe markeder** for lokale grøntsager og mad a la Ingerslev Boulevard - måske selv i de nye kvarterer, i de nye stivnede betonråder hvor alt liv i dag virker låst inde og nøglen smidt væk
- **Vi kan starte lokale sol- og vindmøllelaug**, der etablerer vindmøller ude i Aarhus Bugten eller på områder nær byen og igangsætter opsætning af solceller på husene
- **Skabe bilfri byzoner** - fx i midtbyen - og lave lokale deleordninger med el-biler, insistere på cykelstier og supercykelstier, kræve trafiksanering, støj- og partikelhensyn, kræve cykelreformen fra 2007 gennemført
- **Borgerne kan skabe sociale strukturer og fællesskaber som understøtter en bæredygtig brug af bæredygtige boliger og starter en alternativ økonomi - Small is Beautiful**
Fællesspisning. Gårdfællesskaber med høns, kaniner, kompost, grøntsager. Fødevarerfællesskaber. Indkøbsforeninger med klimavenlig mad. Reparationsværksteder.
Borgerne kan starte genbrugsbutikker. Opbygge Grønne Nabofællesskaber. Lave lokale småproduktionsfællesskaber til elektronik, cykelværksteder etc. Etablere deleordninger for el-biler, værksteder for genbrugsmøbler, lokale madkurser, grønne inspirationsværksteder, iværksætterværksteder - dvs. hjælp til at starte ting op. Starte urban farming. Tøjreparations- og omsyningsværksteder. Lave hus- og gavl-maleri værksteder. Skabe grupper med Aktive Ældre, der kommer ud af isolationen og ind i handlende fællesskaber.
- **Borgere kan indrette tiny-lejligheder**, bygge møbler som matcher ud af genbrugsmøbler og sætte sådant i system
- **Borgere kan (med hjælp fra professionelle) begynde at lave lokalplaner** for omstillingen til en grøn by, så de indrettes ud fra hensyn til klima, miljø, biodiversitet, natur, ressourcer og menneskelig trivsel. Der kan stilles klima- og miljøkrav som forudsætning for bygningsgodkendelser.
- Måske laver vi **et kvarter med husbåde** ved havnemoler
- **Vi kan lave lokale energieffektiviseringer**, med orangerier, uderum under glas osv.
- **Sammen med arkitektskolen kan vi starte et 'arkitekt oprør'** mod developpernes og byrådets betonby med højhuse der stille og roligt, men sikkert reducerer Aarhus til en dårlig efterligning af New York
- **Vi kan lave visioner for "Aarhus som Grøn By"**, se fx <https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2021/09/Fremtidens-groenne-Aarhus-Vision-om-verdens-bedste-lille-storby-9.pdf>
- Vi kan lave en **Borgersamling** om fremtidens Grønne By, Aarhus
- **Borgerne kan bygge og bo mindre.** Byg (og bo i) tiny houses og tiny lejligheder. Byg huse og lejligheder med tilknyttede fælles faciliteter til spisning, frys, køle, vask til deling, så hvert hus ikke skal rumme det hele. Halvdelen af den danske befolkning bor alene, men vores boligmasse matcher ikke dette mønster. Det handler også om at forenkle sin tilværelse.
Når du bor i et tiny house er dit forbrug af ting & sager, møbler, apparater etc. tilsvarende tiny, ligesom dit affald er stærkt begrænset.

Det Fælles Bedste starter det 2-årige projekt "Aarhus som Grøn By - Fremtidslaboratorier for omstilling" 17. sept. 2023. I projektet arbejder flest mulig af byens borgere med 4 temaer: 1) Mad - 2) Forbrug & Livsstil - 3) Trafik - 4) Bymiljøer, Byggeri og bolig, startende med mad, dernæst forbrug & livsstil, så trafik og til sidst Bymiljøer og byggeri.

Du kan tilmelde dig ved at sende navn, adresse, mail og mobil til niels@detfaellesbedste.dk - mærk 'tilmelding' Det koster 400 kr. at deltage (indbetales på reg. 1687 konto 3231672787). Man bestemmer selv graden af aktivitet.

Du kan læse mere om projektet her https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2023/06/Nyhedsbrev-13_1til3_Aarhus-som-groen-by.pdf -

Du kan blive medlem af Det Fælles Bedste og vær med til at skabe omstillinger <https://detfaellesbedste.dk/bliv-medlem/>

Fakta om byggeri:

- Byggeri står for 39% af alle globale CO₂-udledninger og cirka det samme i Danmark
- Steffen Petersen: "Bæredygtigt bygningsdesign og boformer i fremtidens byer", Tema Magasin Indblik, Børne- og Unge Ministeriet.
- Globalt bygger vi, hvad der arealmæssigt svarer til et Paris om ugen
- UNEP, FN's miljøorganisation, 2017
- Det bebyggede areal i verden vil fordobles til 2060, hvis udviklingen fortsætter
- Prognose fra World Green Building.
- Vi bygger stadig større boliger - det gennemsnitlige parcelhus var i 1960 i DK på 115 m², i 2020 var det på 205 m²
- Danmarks Statistik.
- Danske parcelhuse overstiger i gennemsnit den miljøbelastning, kloden kan holde til, med 1400% - Tema Magasin op. cit.

Moderne byggeri er en storforbruger af ressourcer:

- Byggesektoren leverer 35% af den samlede mængde affald i EU
- Tema Magasin
- Byggesektoren står for 50% af forbruget af Jordens jomfruelige materialer
- Tema Magasin.
- 82% af energiforbruget i verdens bygninger kommer fra fossile brændstoffer
- Tema Magasin.
- I 1950 var der to megabyer med over 10 mio. indbyggere. I dag er der 34 sådanne byer
- Tema Magasin
- I 2030 vil 70% af alle bo i byerne, og det er stadig vanskeligere for dem at skaffe mad og vand nok.

**HVIS VI SKAL HAVE EN FREMTID DER ER
VÆRD AT LEVE I,
SKAL VI SKABE EN BRED FOLKELIG BEVÆGELSE AF FÆLLESSKABER
SOM OMSTILLER OG IGANGSÆTTER OVERALT
- VÆR MED TIL AT SKABE BEVÆGELSEN OG STARTE OMSTILLINGER**

Tre stærke bevægelser: Kvindebevægelsen i Danmark, Anti-Atomkraftbevægelsen i Tyskland og Borgerretsbevægelsen i USA

Af Niels Aagaard, fmd. Det Fælles Bedste

Havneudvidelsen i Aarhus har vist det med al ønskelig tydelighed: Politikerne har **IKKE** tænkt sig at tage biodiversitets- og klimakrisen alvorligt. De fortsætter ufortrødent vækstpolitikken.

Politikerne handler stik mod al videnskab, som siger, at vi for flere år siden skulle have været i fuld gang med en "hurtig og vidtrækkende omstilling uden fortilfælde af alle sider af samfundet" (IPCC 2018).

Resultatet er, at verdens CO₂-udledninger fortsætter med at stige. Men de skulle styrtdykke senest fra 2021 - med 45% inden 2030 (IPCC, 2021) -, hvis ikke vi vil miste muligheden for at undgå det totale kaos.

ALTING SKAL GØRES ANDERLEDES - OG VI HAR LØSNINGERNE

Alting skal gøres anderledes, så det bliver konsekvent og gennemført bæredygtigt. Det gælder inden for alle sektorer - ikke kun energi og trafik - men også byggeri, landbrug, industri, forbrug, offentlig sektor mv.

Det er et systemskifte der skal til, hvor vi skaber en økonomi, der overholder planetens grænser. Og hvor vores forbrug i fremtiden overholder *One Planet* princippet.

Og vi har allerede alle løsningerne. Fra årtiers eksperimenter i praksisfeltet, se fx *Folkeavisen for et Bæredygtigt Danmark* (<https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2021/08/Folkeavisen-2021-web.pdf>), som formidler en række af disse løsninger.

Men politikerne tør ikke bruge dem, for ikke at støde de økonomiske magteliter fra sig. For løsningerne flugter ikke med magtelitens - og deres egne - vækstønsker. Så vil politikerne hellere snyde befolkningen og greenvashe den eksisterende, minimale klimaindsats.

OPGAVEN ER INDLYSENDE

Det gælder ikke bare for byrådspolitikere, som dem i Aarhus. Det gælder også for Folketingets politikere og for samtlige landets byrådspolitikere - Stort set ingen træder op imod væksten og den herskende magtelite. Ingen træffer de nødvendige svære og krævende beslutninger om massive omstillinger.

Derfor er opgaven nu at bringe løsningerne i spil på andre måder end ved år efter år at bede politikere om at gøre noget, som de alligevel ikke gør. Vi ved at *virksomhederne* heller ikke omstiller. At *videnskaben* er meget forsigtig og tilbageholdende. At *medierne* er bundet af hensyn til reklameindtægter og statslige bevillinger.

Der er med andre ord kun én vej: Vi - *befolkningen* - er nødt til at tage sagen i egen hånd. Det kræver helt indlysende, at vi er mange, og at vi arbejder målrettet sammen, baseret på bedste viden fra videnskaben om, hvad der skal omstilles.

Vi er nødt til at skabe en bred folkelig bevægelse, der omstiller hverdagslivet i handling på et utal af måder.

Ligesom når Bonderøven og Morten DD Hansen i TV-serien "Giv os naturen tilbage" siger til hele Danmark: NU skal vi have biodiversitet og vild natur tilbage overalt. Alle kan gøre lidt. Vi kan ændre vores vaner og hjælpes, mange sammen. Det behøver ikke være kompliceret, bare kom med og prøv.

Resultatet af ALLE omstillinger kan give os mere livskvalitet. Mere tid, mindre stress, mere fællesskab, giftfri mad, billigere el-delebil, samkørsel, mere biodiversitet, CO2-fri boliger osv. Bedre end mere blindt forbrug og et hav af materielle ting. Forbruget står for 40-70% af vores CO2 udledninger. Det kan vi nedbringe radikalt, uden at gå ned på komfort. Og vi kan hjælpes om det.

PISKEN OG GULERODEN

To ting hjælper os: Vi har i dén grad en **pisk** over os. Der er under 10 år til vi overskrider 1,5 grader, hvor kriserne begynder at gå amok udenfor vores indflydelse. Så der er ingen vej uden om.

Den anden ting er **guleroden**: Vi kan skabe et smukt samfund, en samfundskultur hvor vi som det naturligste passer på kloden, på naturen, på dyr, arter, biodiversitet og miljø. Et meget mere lige samfund, hvor vi passer på og inkluderer de svage, og hvor ingen er idiotisk rige.

Et samfund med mere tid, færre syge. Hvor livskvalitet og medmenneskelighed er målet.

Vi kan skabe et samfund der er baseret på visdom i stedet for på grådighed. Med nogle nye værdier som fællesskab, ydmyghed, empati, næstekærlighed og solidaritet, respekt for naturen, hvor vi tænker 7 generationer frem.

Hvis vi vil en fremtid der er værd at leve i, er vi nødt til kompromisløst at følge videnskaben, det står lysende klart. Og hvis vi skal løse de opgaver, der ligger foran os nu, så skal det ske i fællesskaber ellers magter vi det ikke.

NU KOMMER OMSTILLINGENS ÅRTI - VI STARTER OMSTILLINGEN. TAGER MOD TIL OS OG HANDLER.

Hvordan kan jeg som borger og min familie gøre en forskel, bliver Det Fælles Bedste spurgt?

Det kan vi ved at handle sammen. Tage mod til os, indse farenes ekstreme omfang, droppe komfortzonen - om nødvendigt droppe uddannelse eller job - og finde sammen, rigtig mange om de mange løsninger vi har.

Rejse foreninger og fællesskaber, formidle viden og løsninger, starte handlinger, lokalt og på landsplan.

Det er derfor Det Fælles Bedste er i gang med at opbygge det, vi kalder en *'bred, stærk, visionær og mangfoldig borgerbevægelse'*. For godt nok har vi alle løsningerne, men kun en stærk bevægelse kan bringe dem i anvendelse i vores dagligliv, i vores uddannelser, vores trafik, vores produktion, vores landbrug, vores butikker.

Og kun en stærk bevægelse kan skabe et tilstrækkeligt pres på de konventionelle politikere og erstatte dem med engagerede borgere, der tager omstillingen seriøst. Borgerbevægelsen er altså samtidig en *politisk bevægelse*, der søger magten gennem indflydelse på Folketingets politik og på Byrådene. Fx gennem en grøn tværpolitisk borgerbevægelse, der støttes af klimaborgering, borgersamlinger osv.

Vi vil gerne invitere dig til at være med. Blive medlem af Det Fælles Bedste og dermed være med i dette arbejde.

I øjeblikket er Det Fælles Bedste i færd med at lave en *National Handlingsplan* for omstilling af mad sammen med 17 andre grønne organisationer. For mad er den største enkeltårsag bag klima- og biodiversitetskrisen.

Handlingsplanen er en total reform af landbrug og fødevarersektoren, et systemskifte, på Folketingsplan, på kommunalt plan og for alle borgere, der vil medvirke. Derefter starter vi omstillingsgrupper med forbrugere, ngo'er, landbrug, supermarkeder, forskere etc.

Et næste projekt starter efter sommer og handler om at skabe fremtiden ved at handle mange sammen. Det er 2-årigt projekt, som hedder *"Aarhus som Grøn By - Fremtidslaboratorier for omstilling,"* som omtalt tidligere i Nyhedsbrev 13.

Vi inviterer flest mulig af Aarhus' borgere med til at skabe omstillinger i de forskellige bykvarterer inden for 4 temaer: *Mad, Forbrug & Livsstil, Trafik samt Bymiljøer, Byggeri & Bolig*. Borgerne formulerer ideerne til omstilling og handler sammen i grønne lokale fællesskaber, støttet af facilitatorer osv. fra projektet. Det er tænkt som et modelprojekt for andre byer og landdistrikter. Og du kan være med.

VÆR MED TIL AT FORME FREMTIDEN - BLIV MEDLEM AF DET FÆLLES BEDSTE

'Det Fælles Bedste' er et samvirke af grønne og sociale foreninger. Vi har efterhånden mange års erfaring med, hvordan vi kan handle sammen og gøre en forskel. Vi blev skabt af grønne foreninger i 2012 for at starte en borgerbevægelse, der kan bane vej for omstillingen af vores samfund.

Gennem 10 år har vi oparbejdet et stort netværk til alle grønne kræfter i samfundet og har indsamlet, beskrevet og videreudviklet mange løsninger, så vi i dag har bud på, hvordan vi kan omstille.

Som medlem bliver du en del af et stort grønt netværk med masser af viden, erfaring og engagerede mennesker som kæmper for en fremtid, der er både grøn og retfærdig.

Når vi mange sammen planlægger og udfører projekter og omstillinger, sker der noget fantastisk. Det skaber mod og håb for en bedre fremtid. Det giver selvtillid og værdifuld læring.

Og efterhånden som vi vokser, bliver flere og stærkere, så kan vi presse magthaverne. Ingen magthavere har nogen sinde kunnet styre mod et samlet folk.

Vi er borgerne i dette land. Vi er de mange og det er vores land. Og lige i øjeblikket bliver det misrøgtet, så selve livsgrundlaget trues ikke bare for fremtidige generationer, men også for den nuværende befolkning. Det kan vi ikke acceptere.

Vi har et demokrati, så vi siger: **Lad os bruge demokratiet, slut med afmagten.** Borgerne kan skabe den fremtid, vi ønsker.

BLIV MEDLEM

Bliv medlem af Det Fælles Bedste her <https://detfaellesbedste.dk/bliv-medlem/>

Du kan tilmelde dig vores nyhedsbreve <https://detfaellesbedste.dk/kategori/nyheder/>

De bedste hilsner,

Niels Aagaard,

formand for Det Fælles Bedste, + 45 4018 9019, niels@detfaellesbedste.dk - <https://detfaellesbedste.dk/>

HVIS DU VIL VIDE MERE: Papirer om Det Fælles Bedste

1. "Hvad vi laver" - https://detfaellesbedste.dk/.../HVAD-VI-LAVER- 12_Det...
2. "Hvad får jeg ud af at blive medlem, s.2 rummer links til vores politik - <https://detfaellesbedste.dk/.../HVAD-FAaR-JEG-UD-AF-AT...>
3. "Strategi for en fremtid der er værd at leve i" <https://detfaellesbedste.dk/.../Strategi-for-en-fremtid...>

Du er velkommen til at ringe og høre om foreningen på 4018 9019.

Omstillingens årti - det er nu! Bliv en del af et fællesskab der kæmper for en bæredygtig fremtid.

Bliv medlem af Det Fælles Bedste

TRE CITATER, der fortæller om situationens alvor

"Vores børn og børnebørn vil udkæmpe krige om mad og vand", sagde EU's klimachef da FN's klimapanelts synteserapport udkom den 20. marts i år.

"Vores verden behøver klimahandling på alle fronter: Everything, everywhere, all at once", FN's generalsekretær Antonio Guterres ved præsentationen af IPCC's synteserapport.

"I dag er situationen i sin fulde gru den, at hvis Danmark er en bus fyldt med passagerer, er regeringen chaufføren, der kører os ud over afgrunden" - Debatindlæg af 35 forfattere i Information den 15. april 2023

